

Medlem af Inatsisartut
Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai

Svar på § 37-spørgsmål nr. 148-2020 vedr. hjemsendelse af borgerne i Illorsuit

Brevdato: 17-09-2020
Sagsnr.: 2020-15851
Akt-id: 14812996

Postboks 1614
3900 Nuuk
Tlf.: (+299) 34 50 00
Fax: (+299) 34 54 10
E-mail: pan@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Kære Aleqa Hammond

Du har i henhold til § 37 i Forretningsordenen for Inatsisartut stillet spørgsmål til Naalakkersuisut vedr. hjemsendelse af borgerne i Illorsuit. Spørgsmålene er henvist til min besvarelse.

1. Finder Naalakkersuisut det i orden at lade Illorsuit-borgerne forblive i eksil, til trods for at deres sikkerhed er det samme, som det altid har været det samme som før?

Katastrofen i Nuugaatsiaq og Illorsuit var tragisk for mange mennesker, og det er en hændelse, som berører Naalakkersuisut dybt. Borgere har måttet forlade deres elskede bygd og deres hjem. Naalakkersuisut føler med de berørte familier, og Naalakkersuisut finder det vigtigt, at de berørte borgere får støtte og hjælp til at få en god og tryk tilværelse.

Faren er desværre ikke forsvundet. Undersøgelser viser, at fjeldsiderne i Karratfjorden er ustabile, og der er observeret flere risikoområder. Grønlands Beredskabskommission har vurderet, at Illorsuit og Nuugaatsiaq samt den tilhørende del af Karratfjorden bør betragtes som fareområder på grund af den høje risiko for nye større fjeldskred med dertilhørende tsunamier, og at borgerne på det foreliggende grundlag ikke bør vende tilbage til Illorsuit. Naalakkersuisut henholder sig til Beredskabskommissionens vurdering og indstilling.

I Karratfjorden er risikovurderingen uændret *meget høj risiko* for alvorlige fjeldskred. Der er identificeret 3 kritiske lokaliteter med *meget høj risiko* for alvorlige fjeldskred. Det betyder, at der efter næste større fjeldskred stadig vil være meget høj risiko for nye fjeldskred.

Det er eksperternes vurdering, at det ikke er muligt at lave et sikkert varslingsystem under de givne forhold. Varslingssystemer med advarselssirener og SMS-kæder anvendes især ved tsunamier, som rammer kyster flere timer efter store jordskælv. Hvis der sker et nyt skred i Karratfjorden, vil der ikke gå flere timer, før en eventuel tsunami rammer Illorsuit, men desværre blot 12-13 minutter. Dette er kritisk og vurderes ikke at være nok tid til, at man kan nå at advare borgerne. De varslingsystemer, som findes i eksempelvis Norge og USA, kræver en meget stor driftsorganisation. Herudover er der ikke på nuværende tidspunkt.

kendskab til et effektivt og driftssikkert overvågnings- og varslingssystem, som er beregnet til og testet under de vanskelige fysiske forhold, som er i Karratfjorden - såsom isdække i fjorden, ikke stabil satellitdækning, klimaforhold, flere kilometer høje fjeldsider osv.

Naalakkersuisut vægter borgernes tryghed højt og er meget opmærksom på situationen. Naalakkersuisut har derfor sammen med den danske stat igangsat et arbejde med systematisk at afdække risiko for alvorlige fjeldskred ved de 18 kritiske lokaliteter (inklusive Nuugaatsiaq og Illorsuit), som GEUS har udpeget i screeningundersøgelsen ultimo 2018. En del af arbejdet omhandler, at GEUS skal udarbejde anbefalinger om mulige fremtidige monitorings- og varslingssystemer. Naalakkersuisut afventer resultaterne af disse undersøgelser og vil fortsat være meget opmærksom på de beredskabsmæssige vurderinger fra Grønlands Beredskabskommission. Efter den oprindelige plan skulle GEUS være færdig med arbejdet i ultimo 2021, men da GEUS ikke har kunne gennemføre det planlagte feltarbejde i 2020, pga. restriktioner i forbindelse med COVID-19, er arbejdet desværre forsinket. Arbejdet forventes nu tidligst at kunne afsluttes i medio 2022.

- 2. Har Naalakkersuisut intentioner om at lade Illorsuit-borgerne vende tilbage til deres bygd?**
  - a. I så fald hvornår og hvordan?**

Grønlands Beredskabskommission har vurderet, at Illorsuit og Nuugaatsiaq samt den tilhørende del af Karratfjorden bør betragtes som fareområder på grund af den meget høje risiko for nye alvorlige fjeldskred med dertilhørende tsunamier. Naalakkersuisut mener på den baggrund ikke, at det er forsvarligt for borgerne at vende tilbage til Illorsuit på nuværende tidspunkt. Der er dog ikke forbud imod at færdes i området, men det frarådes.

- 3. Hvad vil Naalakkersuisut gøre for at lade Illorsuit-borgerne leve en nogenlunde sikker tilværelse efter deres hjemvenden?**

På nuværende tidspunkt har Naalakkersuisut ikke kendskab til varslingssystemer, som kan gøre det trygt for borgerne at vende tilbage til Illorsuit. Naalakkersuisut er forpligtet til at sikre borgerne bedst muligt mod farer, og derfor har Naalakkersuisut lagt vægt på at hjælpe de berørte borgere med erstatningsboliger i Uummannaq. Erstatningsboliger i Uummannaq var en af flere iværksatte hjælpeforanstaltninger, jf. Naalakkersuisuts beslutning den 7. juni 2018 om principperne for tildeling af boliger til borgerne fra Nuugaatsiaq og Illorsuit.

Se i øvrigt svar til spørgsmål 1.

- 4. I hvilken prioritering vil Naalakkersuisut lade de offentlige arbejdspladser og deres medarbejdere få mulighed for at vende tilbage til Illorsuit?**

Det er ikke muligt at lade offentlige medarbejdere operere i Illorsuit, så længe det er et farligt område. Myndighederne har en ufravigelig pligt til at sørge for et trygt arbejdsmiljø for sine ansatte. Det betyder, at offentlige ydelser kun vil være tilgængelige i det omfang, det konkret vurderes, at etablering af ydelsen ikke udsætter de offentligt ansatte for fare. Tilsvarende gælder for ansatte i private virksomheder.

- 5. Er der juridiske hindringer for at borgerne i Illorsuit frit kan vende hjem til deres bygd og hjem?**
a. I så fald hvad?

Der er ikke forbud imod at færdes i området, men det frarådes. Hvis der er borgere, der imod myndighedernes beredskabsfaglige vurderinger vælger at bosætte sig fast i et fareområde, skal de være opmærksomme på, at de er forpligtigede til at overholde gældende lovgivning. Herunder skal forældre være opmærksom på børns vilkår. Forældre kan i vidt omfang selv vælge at acceptere de risici, de udsætter sig for ved at bo i et område, der er vurderet farligt, men der gælder andre regler for børn, som er underlagt forældrenes beslutninger og vurderinger. Det er således vigtigt, at borgerne er opmærksomme på blandt andet lovgivningen indenfor det sikkerhedsmæssige og sociale område.

Se i øvrigt svar til spørgsmål 1.

- 6. Såfremt der er valgfrihed og uden hindringer for at vende hjem, hvordan vil Naalakkersuisut organisere hjemvendelsen for Illorsuit-borgerne?**

Naalakkersuisut har ikke planer om at organisere hjemvendelse for Illorsuit-borgerne, så længe den beredskabsfaglige vurdering er, at det er et farligt område, hvor borgerne ikke bør opholde sig.

- 7. Hvor hurtigt kan hjemvendelsen for Illorsuit-borgerne ske?**

Se svar på spørgsmål 6.

Herudover ønsker jeg at tilføje følgende: Volumen af skredet i 2017 er blevet beregnet til $41-43,5 \times 10^6 \text{ m}^3$. Det svarer til, at størrelsen af den fjeldmasse, der skred ned, er 1 km x 1 km x 41-43,5 meter. Opskylshøjden på den modsatte (syd-) side af fjorden, 7 km fra hvor skredmassen ramte fjorden, var op til 75 meter. I Nuugaatsiaq, ca. 30 km vest for skredet, blev der registreret en opskylshøjde på 10 meter, og i Illorsuit, 60 km sydvest for skredet, blev der registreret en opskylshøjde på 2,8 meter.

Naalakkersuisut har forståelse for de berørte borgeres ønske om at vende tilbage til deres bygd, men samtidig må vi huske på, hvor store kræfter naturen har. Det er vigtigt, at vi tager de beredskabsfaglige vurderinger alvorligt, så vi ikke risikerer, at et nyt fjeldskred i Karratfjorden koster flere menneskeliv.

Med venlig hilsen

Jess Svane